

14 -11- 2017

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3134/17**, rješavajući apelaciju **Akifa Smailhodžića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka l), člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1), (2) i (3) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Zlatko M. Knežević, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. oktobra 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija **Akifa Smailhodžića**.

Utvrđuje se povreda člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i stav 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u dijelu osporenih rješenja Općinskog suda u Zenici broj 43 0 K 143868 17 Kv od 18. jula 2017. godine i broj 43 0 K 143868 17 Kpp 16 od 14. jula 2017. godine koja se odnose na postojanje posebnog pritvorskog razloga iz člana 146. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.

Odbija se kao neosnovana apelacija **Akifa Smailhodžića** izjavljena protiv Rješenja Općinskog suda u Zenici broj 43 0 K 143868 17 KV od 18. jula 2017. godine u odnosu na pravo iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1. tačka c) i 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odbacuje se kao neosnovana apelacija **Akifa Smailhodžića** izjavljena protiv Rješenja Općinskog suda u Zenici broj 43 0 K 143868 17 Kv od 18. jula 2017. godine u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jer je preuranjena.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Akif Smailhodžić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Zenice, kojeg zastupa Senad Bilić, advokat iz Sarajeva, podnio je 25. jula 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Općinskog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Općinski

sud) broj 43 0 K 143868 17 Kv od 18. jula 2017. godine. Apelant je zatražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom će naložiti puštanje apelanta iz pritvora do konačne odluke Ustavnog suda.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, zatraženo je od Općinskog suda i Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) da dostave odgovor na apelaciju.

3. Pozvani su dostavili odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Općinski sud donio je Rješenje broj 43 0 K 143868 17 Kpp 16 od 14. jula 2017. godine kojim je apelantu i drugima (N. B. i Đ. M.) odredio pritvor koji po ovom rješenju može trajati najduže mjesec dana i pritvor se u odnosu na apelanta ima računati od 12. jula 2017. godine od 7.20 sati.

6. U obrazloženju rješenja je navedeno da je Tužilaštvo podnijelo prijedlog za određivanje pritvora apelantu i ostalim navedenim licima, navodeći da je 13. jula 2017. godine Kantonalno tužilaštvo donijelo naredbu o provođenju istrage protiv osumnjičenih apelanta i E. D., N. B. i Đ. M. zbog postojanje osnovane sumnje da je apelant (pod tačkom Ia) u periodu od 17. februara 2017. do 12. jula 2017. godine, kao službeno lice u svojstvu šefa Odsjeka za poslove saobraćajne edukacije i predsjednika Komisije za polaganje vozačkih ispita Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, na opisanom mjestu, u okviru svoje službene funkcije, učinio što ne bi smio učiniti i postupio suprotno odredbama člana 19. stav 1. i stav 2. tač. a) i b) u vezi sa članom 3. stav 1. Uputstva o načinu rada ispitne komisije za vozače motornih vozila na način da je posredstvom članova Komisije, koje raspoređuje u skladu s odredbama člana 4. stav 1. Uputstva o načinu rada ispitne komisije za vozače motornih vozila Zeničko-dobojskog kantona, omogućio protivpravno stjecanje vozačke dozvole NN licima, za šta je od njih uzimao novac ili druge oblike koristi posredstvom instruktora za obuku kandidata na području Zeničko-dobojskog kantona E. S., A. K., E. A. A, Z. I.; (pod tačkom b) u istom vremenskom periodu u istom svojstvu (predsjednika Komisije za polaganje vozačkih ispita) i mjestu, u okviru svoje službene funkcije, učinio što ne bi smio učiniti, postupajući suprotno odredbama člana 19. stav 2. tačka a) u vezi s odredbom člana 4. stav 2. tačka c) Uputstva o načinu rada ispitne komisije za vozače motornih vozila na način da je poimenično navedena lica, kao članove Komisije za polaganje vozačkih ispita, favorizirao tako što

im je omogućavao učešće u većem broj ispita u odnosu na druge članove Komisije, za što je od njih uzimao novac ili druge oblike koristi, stavljajući ih na taj način u povoljniji položaj u odnosu na druge članove Komisije. Pod tačkom II dana 16. maja 2017. godine kao službeno lice, u svojstvu šefa Odsjeka za poslove saobraćajne edukacije, Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, prekoračio svoja službena ovlaštenja, u namjeri stjecanja koristi za drugog, na način da je, postupajući suprotno odredbama člana 9. stav 2. i 11. Pravilnika o osposobljavanju za vozača motornih vozila BiH, omogućio izlazak na ispit za vozača motornih vozila F. Đ. iako imenovana nije završila propisanu obuku, odnosno nije ispunjavala uvjete za izlazak na ispit, propisane članom 17. Pravilnika o načinu i uvjetima organiziranja ispita za vozača motornih vozila, omogućivši na taj način stjecanje prava na vozačku dozvolu F. Đ., čime bi pod tačkom 1. (a i b) počinio produženo krivično djelo primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 380. stav 1. Krivičnog zakona (u daljnjem tekstu: KZ) u vezi sa članom 55. KZFBiH, a pod tačkom II krivično djelo zloupotreba službenog položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 1. KZ-a, sve u vezi sa članom 54. KZ-a.

7. Općinski sud je, odlučujući o prijedlogu, najprije utvrdio postojanje osnovane sumnje u pogledu krivičnih djela za koja se apelant i ostali sumnjiče, te se Općinski sud u odnosu na apelanta poziva na videosnimke, te sud ukazuje šta se na snimcima vidi, kao i na sadržaj telefonskih razgovora apelanta s određenim licima (str. 4. i 5. prvostepenog rješenja), a koji su rezultat posebnih istražnih radnji koje je provodilo Tužilaštvo po naredbi Općinskog suda, te navodi da dokaz osnovane sumnje za sve osumnjičene čini i Izvještaj o počinjenom krivičnom djelu MUPZDK, Uprave policije Zenica broj 08-04/6-2-39/17 od 13. 7. 2017. godine sa svim prilogima, uključujući transkripte razgovora, službene zabilješke u vezi s tajnim praćenjem lica, predmeta i transportnih sredstava koja su u vezi s njima, s CD-ovima, te CD-ovi na kojima su pohranjeni svi navedeni audio-video snimci i drugi priloženi dokazi, te Dopune izvještaja o počinjenom krivičnom djelu broj 08-04/6-239-1/17 od 13. 7. 2017. godine i priloga uz njega.

8. Općinski sud navodi da je u prijedlogu Tužilaštva navedeno da postoje razlozi za pritvor predviđeni članom 146. stav 1. tač. b) i c) Zakona o krivičnom postupku (u daljnjem tekstu: ZKP) jer postoji osnovana bojazan da će osumnjičeni sakriti dokaze i tragove važne za krivični postupak i da naročite okolnosti ukazuju da će ometati krivični postupak utjecajem na svjedoke i skrivanjem tragova važnih za krivični postupak, te postoje naročite, okolnosti koje opravdavaju bojazan da će ponoviti krivična djela, a za ta djela se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna.

9. Odlučujući o prijedlogu za određivanje pritvora, Općinski sud je utvrdio da je on većim dijelom osnovan. Kada su u pitanju pritvorski razlozi u odnosu na apelanta sud je našao da su oni u

cijelosti osnovani. Naime, apelant je, kao predsjednik Komisije za polaganje vozačkih ispita, u periodu provođenja posebnih istražnih radnji ostvarivao kontakte s članovima Komisije, a naročito s određenim poimenično navedenim licima, a koja se i navode u činjeničnom opisu krivičnog djela primanje dara i drugih oblika koristi koje se apelantu stavlja na teret. S obzirom na to da je apelant upoznat sa sadržajem naredbe o provođenju istrage, odnosno osnovama sumnje koje postoje protiv njega, kao i s činjeničnim opisom krivičnih djela za koja se sumnjiči, to mu je poznato za koja lica je Tužilaštvo navelo da su mu davali novac, te s tim u vezi, sasvim se opravdano može očekivati da bi on, puštanjem na slobodu, ometao istragu utjecajem na ove svjedoke, tim prije što apelant negira izvršenje djela za koja se sumnjiči. Općinski sud ističe da se u prijedlogu za određivanje pritvora navodi da u je daljem toku postupka neophodno saslušati i instruktore za obuku za polaganje vozačkih ispita, a koji su navedeni u činjeničnom opisu krivičnog djela primanje dara i drugih oblika koristi, te navodi imena lica o kojima se radi. Kako su i ova lica bila u neposrednom kontaktu s apelantom i davali mu novac kako bi ostvarili uspješan prolaz svojih kandidata, to, prema mišljenju suda, postoji opravdana bojazan da bi apelant, puštanjem na slobodu, mogao ometati istragu utjecajem na ove svjedoke tim prije jer je apelant šef Odsjeka za poslove saobraćajne edukacije i predsjednik Komisije za polaganje vozačkih ispita. Imajući u vidu da apelant negira izvršenje krivičnih djela za koja se sumnjiči, da iz dokaza dostavljenih uz prijedlog proizlazi osnovana sumnja u pogledu počinjenja istih, to sasvim opravdano postoji bojazan da bi on, puštanjem na slobodu, mogao ometati istragu utjecajem na ove svjedoke, kao na i ostale poimenično navedene svjedoke s kojima je bio u kontaktu i pomogao da F. D. uspješno položi vozački ispit, zbog čega je u odnosu na apelanta, prema mišljenju Općinskog suda, osnovan prijedlog za određivanje pritvora iz razloga propisanog članom 146. stav 1. tačka b) ZKP-a.

10. Općinski sud nadalje navodi: „S obzirom na činjenicu da se [apelant] sumnjiči za produženo krivično djelo primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 380. stav 1. KZFBiH jer je u inkriminiranom periodu u više navrata uzimao novac od lica navedenih u činjeničnom opisu djela za koje su sumnjiči, to navedena okolnost predstavlja osobitu okolnost koja opravdava bojazan od ponavljanja krivičnog djela, a kada se ima u vidu da se za predmetno krivično djelo može izreći kazna zatvora od tri godine i teža kazna, to je osnovan prijedlog za određivanje pritvora iz razloga propisanog članom 146. stav 1. tačka c) ZKP-a.“

11. Dalje, u rješenju je u odnosu na apelantove prigovore o postojanju osnovane sumnje (na strani 8. i 9. prvostepenog rješenja) Općinski sud naveo i obrazložio zašto smatra da apelantovi prigovori (između ostalih da lica za koja se tereti da je od njih uzimao novac nisu obuhvaćena u ovom postupku, da nije favoriziranjem određenih članova Komisije na račun drugih uzimao novac i tako omogućio

NN licima protivpravno stjecanje vozačke dozvole, da nije u opisu njegovih poslova da nekome omogućiti izlazak na ispit, da nije vidljivo koliko ko novca daje i kome i u koje svrhe i drugo) nisu osnovani.

12. Dalje, Općinski sud navodi: „Što se tiče prigovora da ne stoje razlozi iz tačke b) jer postoje snimci kontakata [apelanta] s navedenim svjedocima, treba istaći da je isti kontradiktoran samim navodima odbrane jer je ista prigovarala da se iz snimaka ne vidi, odnosno ne čuje u koju svrhu se davao, odnosno uzimao novac, što je još jedan od razloga za saslušanje predloženih svjedoka. To što je [apelant] starija osoba i što je neosuđivan predstavlja samo paušalan prigovor koji je bez posebnog utjecaja za odlučivanje o pritvoru po predloženim osnovama od strane Tužilaštva.“

13. Apelant je izjavio žalbu protiv prvostepenog rješenja.

14. Općinski sud je u vijeću donio Rješenje broj 43 0 K 143868 17 Kv od 18. jula 2017. godine kojim je odbio žalbe branilaca (uključujući apelanta) i tužioca kao neosnovane i potvrdio rješenje od 14. jula 2017. godine.

15. U obrazloženju Općinski sud veoma kratko (u dva pasusa) zaključuje da žalbe nisu osnovane. Prema ocjeni vijeća, sudija za prethodni postupak u obrazloženju rješenja je dao valjane razloge u pogledu osnovane sumnje da su osumnjičeni počinili krivično djelo primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 380. stav 1. KZFBiH i dr. Naime, iz stanja spisa vidljivo je da „postoji mnoštvo dokaza“ koje je sudija za prethodni postupak u obrazloženju rješenja decidirano naveo, koji po svom sadržaju dovode „u materijalnu vezu osumnjičene da su počinili predmetna krivična djela za koja se sumnjiče“, te se stoga zaključuje da su žalbe u ovom pogledu proizvoljne i nemaju utemeljenja u činjeničnom stanju u spisu.

16. Općinski sud dalje navodi: „Također je sudija za prethodni postupak u obrazloženju rješenja na decidan i jasan način iznio okolnosti na osnovu kojih se može zaključiti da postoje razlozi za određivanje pritvora u smislu člana 146. stav 1. tač. b) i c) ZKP-a jer je iz stanja spisa vidljivo da se osumnjičeni dovode u vezu sa izvršenjem više radnji koje ulaze u konstrukciju krivičnog djela primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 380. stav 1. KZ-a i dr., a u vezi kojih treba saslušati i određen broj svjedoka, a s obzirom na to da se negira počinjenje predmetnih krivičnih djela od strane osumnjičenih, onda se može osnovano zaključiti da ako bi osumnjičeni [imena] boravili na slobodi da bi ometali postupak tako što bi utjecali na svjedoke.“

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

17. Apelant ukazuje na povredu prava na ličnu slobodu i sigurnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. U suštini, apelant osporava drugostepenu odluku kojom je potvrđeno prvostepeno rješenje, a koja, po apelantu, ne sadrži jasno, detaljno i argumentirano obrazloženje, što ukazuje na proizvoljnost u odlučivanju. Apelant navodi da navode iz žalbe drugostepeni sud uopće ne konkretizira, da se o njima ne izjašnjava, već ih paušalno ocjenjuje kao neosnovane. Dalje, apelant u odnosu na osnovanu sumnju ukazuje da nedostaje sveobuhvatna analiza dokaza, opis pojedinačne ocjene na šta je ukazivao u žalbi. Apelant, također, ukazuje da drugostepeni sud samo konstatira da se s obzirom na postojanje okolnosti i dokaza koje dovode osumnjičene u vezu s izvršenjem krivičnog djela iz člana 380. stav 1. KZ-a navodi da postoje i razlozi za pritvor, te da postoji opasnost od utjecaja na svjedoke. Apelant smatra da i u ovom dijelu nedostaje jasno, detaljno i argumentirano obrazloženje u vezi s postojanjem posebnih pritvorskih razloga iz člana 146. stav 1. tač. b) i c) ZKP-a. Osim toga, apelant ističe da predložene mjere zabrane sud uopće nije razmotrio. Sve navedeno, što apelant obrazlaže, a što se, u suštini, svodi na nedostatak obrazložene odluke, dovelo je do povrede apelantovih navedenih prava. Apelant je ukazao na praksu Ustavnog suda, odnosno zaključak u Odluci broj AP 4531/15. Apelant je tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi apelantu ukinuo mjeru pritvora do konačne odluke Ustavnog suda. Apelant je tražio i odštetu u pravičnom iznosu zbog uskraćivanja prava na obrazloženu odluku kao dio prava na pravično suđenje i prava na ličnu slobodu i sigurnost.

b) Odgovor na apelaciju

18. U odgovoru na apelaciju Općinski sud navodi da je u rješenju navedeno kojim se razlozima rukovodio prilikom donošenja rješenja, te je predloženo da se apelacija odbije kao neosnovana jer nisu učinjene povrede koje apelant navodi.

19. U odgovoru na apelaciju Tužilaštvo navodi da je prvostepeno rješenje pravilo i zakonito i sadrži iscrpne razloge u pogledu postojanja osnovane sumnje i u pogledu postojanja posebnih pritvorskih razloga, te zbog navedenog drugostepeni sud, imajući u vidu navode žalbe, nije morao ponavljati razloge, već uputiti na prvostepeno rješenje.

V. Relevantni propisi

20. U **Zakonu o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** („Službene novine FBiH“ br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) [interno prečišćeni tekst za potrebe ove odluke] relevantne odredbe glase:

*Član 145. st. (1) i (2)**Opće odredbe*

(1) Pritvor se može odrediti ili produžiti samo pod uvjetima propisanim u ovom Zakonu i samo ako se isti cilj ne može ostvariti drugom mjerom.

(2) Pritvor određuje ili produžuje rješenjem sud na prijedlog tužitelja a nakon što sud prethodno sasluša osumnjičenog, odnosno optuženog na okolnosti razloga zbog kojih se pritvor predlaže, osim u slučaju iz člana 146. stav (1) tačka a) ovog zakona.

*Član 146. stav (1) tač. b) i c)**Razlozi za pritvor*

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba učinila krivično djelo pritvor joj se može odrediti:

b) ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za krivični postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati krivični postupak uticajem na svjedoke, saučesnike ili prikrivače.

c) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna.

VI. Dopustivost

21. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

a) U odnosu na pravo na pravično suđenje

23. U vezi s apelantovim navodima o kršenju prava na pravično suđenje, Ustavni sud podsjeća na to da se garancije prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije odnose na krivični postupak u cijelosti, te da se odgovor na pitanje da li je neka od tih garancija prekršena ne može dati

dok postupak traje jer eventualni proceduralni propusti i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti ispravljeni u nekoj od narednih faza istog tog postupka. Slijedeći to, nije moguće, u načelu, utvrditi da li je krivični postupak bio pravičan dok se postupak pravomoćno ne okonča (vidi Evropski sud, *Barbera, Meeseque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68; Ustavni sud, Odluka broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, tačka 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/03).

24. U konkretnom slučaju krivični postupak je u toku, dakle, nije okončan. Predmet osporavanja apelacijom su rješenja kojima je apelantu produžen pritvor. Ustavni sud primjećuje da osporena rješenja ne predstavljaju utvrđenje osnovanosti krivične optužbe protiv apelanta u smislu člana 6. Evropske konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 3271/13* od 23. decembra 2013. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, tačka 26). S obzirom na to, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u odnosu na navode o kršenju prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije preuranjena.

b) U odnosu na ostale aspekte

25. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je rješenje Općinskog suda od 18. jula 2017. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 20. jula 2017. godine, a apelacija je podnesena 25. jula 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

26. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelant pobija rješenje Općinskog suda od 18. jula 2017. godine, tvrdeći da mu je osporenim rješenjem povrijeđeno pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije.

28. U vezi s povredom prava koje apelant navodi, Ustavni sud se u pogledu primjenjivosti navedenog člana poziva na praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) prema kojoj se član 5. stav 3. Evropske konvencije odnosi isključivo na kategoriju lica spomenutih u prvom stavu pod (c), tj. na one koji su u pritvoru (vidi presude *B. protiv Austrije* od 28. marta 1990.

godine, serija A-175 i *Quinn* od 22. marta 1995. godine, serija A-311). Iz osporenih rješenja proizlazi da je apelantu određen pritvor zbog razloga predviđenih odredbama člana 146. stav 1. tač. b) i c) ZKP-a. Ustavni sud smatra da su razlozi za pritvor iz člana 146. ZKP-a sadržani u članu 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije, pa će stoga Ustavni sud ispitati apelaciju u odnosu na član 5. stav 1.c) Evropske konvencije i stav 3. u dijelu u kojem je potrebno da ispita apelantove navode.

29. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava

2. ovog člana, što uključuje:

d) Pravo na ličnu slobodu i sigurnost.

30. Član 5. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

(1) Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

[...]

c) u slučaju zakonitog hapšenja ili pritvaranja osobe u svrhu njezinog dovođenja pred nadležnu zakonitu vlast zbog razumne sumnje da je počinila krivično djelo, ili kada se to razumno smatra potrebnim kako bi se spriječilo počinjenje krivičnog djela ili bjekstvo nakon počinjenja krivičnog djela.

3. Svako ko je uhapšen ili pritvoren u skladu s odredbama iz stava 1. tačka c) ovog člana izvodi se bez odgađanja pred sudiju ili drugu službenu osobu ovlaštenu zakonom da vrši sudsku vlast, te ima pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može biti uvjetovano jamstvima da će se osoba pojaviti na suđenju.

31. U konkretnom slučaju apelant prvenstveno osporava rješenje Općinskog suda kojim je odlučeno o žalbi ističući da navedeno rješenje na sadrži jasne, konkretne i dovoljne razloge za određivanje mjere pritvora u odnosu na osnovanu sumnju, kao i u odnosu na posebne pritvorske razloge iz člana 146. stav 1. tač. b) i c) ZKP-a, kao i da o apelantovim žalbenim navodima nije dat jasan odgovor, odnosno nisu ispitani apelantovi žalbeni navodi, niti je razmotrena mogućnosti izricanja mjera zabrane.

32. Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), osnovanost sumnje na kojoj se mora zasnivati hapšenje čini bitan element zaštite od proizvoljnog hapšenja i lišavanja slobode propisanog članom 5. stav 1. tačka c) Evropske

konvencije. Osnovana sumnja da je počinjeno krivično djelo zahtijeva postojanje nekih činjenica ili informacija koje bi uvjerile objektivnog posmatrača da je moguće da je lice koje je u pitanju počinilo krivično djelo (vidi Evropski sud, *Fox, Campbell i Hartley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 30. augusta 1990. godine, serija A, broj 182, stav 32; *O'Hara protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 16. oktobra 2001. godine, Izvještaji presuda i odluka 2001-X, stav 34. i *Stepuleac protiv Moldavije*, presuda od 6. novembra 2007. godine, aplikacija broj 8207/06, tačka 68). Pri tome, Ustavni sud ukazuje na to da u trenutku određivanja pritvora ne mora biti sa sigurnošću utvrđeno da je krivično djelo zaista i počinjeno, te ne mora biti utvrđena njegova priroda. Konačno, shodno članu 5. stav 1. Evropske konvencije, zakonitost pritvora ocjenjuje se na osnovu domaćeg zakona, odnosno mora imati pravni osnov u domaćem zakonu, s tim da lišavanje slobode mora biti u skladu sa svrhom člana 5. Evropske konvencije, tj. lice koje je u pitanju mora biti zaštićeno od proizvoljnosti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 5842/10* od 20. aprila 2011. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

33. Dalje, Ustavni sud ukazuje da odredbe člana 5. stav 3. Evropske konvencije zahtijevaju da je lice lišeno slobode u skladu sa članom 5. stav 1.c) Evropske konvencije, tj. da je lišavanje „zakonito“ u smislu navedenog člana i da obuhvaća podjednako i proceduralnu i materijalnu zaštitu takvih lica. Evropski sud je zaključio da poštovanje člana 5. stav 3. Evropske konvencije zahtijeva da sudska vlast preispita sva pitanja u vezi s pritvorom, te da odluku o pritvoru donese pozivajući se na objektivne kriterije predviđene zakonom. Pri tome je postojanje osnovane sumnje da je lice lišeno slobode počinilo krivično djelo za koje se tereti *conditio sine qua non* za određivanje ili produženje pritvora, ali to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora procijeniti da li za pritvor postoje relevantni i dovoljni razlozi (vidi Evropski sud, *Trzaska protiv Poljske*, presuda od 11. jula 2000. godine, aplikacija broj 25792/94, stav 63). Prema daljnjem stavu Evropskog suda, opravdanost pritvora zavisi i od okolnosti konkretnog slučaja koje moraju biti takve da upućuju na postojanje općeg (javnog) interesa koji je tako važan i značajan da, uprkos presumpciji nevinosti, preteže nad načelom poštovanja slobode pojedinca.

34. Međutim, iz prakse Evropskog suda, koju podržava Ustavni sud, slijedi jasan stav da, iako član 5. Evropske konvencije ne nameće obavezu sudiji koji ispituje pritvor da se bavi svakim argumentom sadržanim u podnesku podnosioca žalbe, prilikom odlučivanja o žalbi uhapšeno ili pritvoreno lice ima pravo na preispitivanje zakonitosti hapšenja i pritvaranja u postupku u kome će se preispitati i procesni i materijalni uvjeti koji su, shodno Evropskoj konvenciji, od ključnog značaja za zakonitost lišavanja slobode. To znači, kako je zaključio Evropski sud u predmetu *Brogan* (vidi Evropski sud, presuda *Brogan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija br. 11209/84, 11234/84,

11266/84, 11386/85 od 30. maja 1989. godine) da je podnosiocima predstavke morao biti dostupan pravni lijek po osnovu koga bi nadležni sudski organ preispitao ne samo procesne garancije propisane domaćim pravom, već i osnov za postojanje razumne sumnje za hapšenje, kao i legitimnosti cilja koji se hapšenjem i zadržavanjem u pritvoru želi postići.

35. Dakle, polazeći od toga Evropski sud je u svojoj praksi izrazio stav da postojanje „osnovane sumnje“ (*reasonable suspicion*) na kojoj se zasniva lišavanje slobode čini suštinski dio garancija protiv proizvoljnog hapšenja i predstavlja *conditio sine qua non* za određivanje ili produženje pritvora, a da apelant problematizira pitanje osnovane sumnje i datih obrazloženja u vezi s osnovanom sumnjom. Ustavni sud podsjeća da postojanje „osnovane sumnje“ pretpostavlja postojanje činjenica ili informacija na osnovu kojih će, kako je to Evropski sud ukazao, objektivni posmatrač zaključiti da je lice koje je u pitanju moglo počiniti krivično djelo za koje se tereti. Šta će se smatrati „osnovanim“, zavisit će od svih okolnosti slučaja. Dovodeći navedene stavove u vezu s konkretnim predmetom, Ustavni sud ukazuje na to da je, u smislu odredaba člana 146. stav 1. ZKP-a, opći uvjet za određivanje pritvora postojanje osnovane sumnje da je određeno lice počinilo krivično djelo. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud, pri određivanju pritvora apelantu protiv kojeg se vodi istraga, na osnovu dokaza koji su prezentirani uz prijedlog za određivanje pritvora i dokaza koji su navedeni u osporenim rješenjima (na stranama 4. i 5. rješenja), kao rezultata posebnih istražnih radnji nadzora i tehničkog snimanja telekomunikacija, odnosno telefonskih razgovora koji su u dijelu relevantnom za apelanta prezentirani u prvostepenom rješenju, utvrdio da postoji osnovana sumnja da je apelant počinio krivično djelo koje mu Tužilaštvo stavlja na teret. Pri tome, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud, sudija za prethodni postupak, jasno obrazložio na osnovu kojih dokaza je izveo zaključak o postojanju osnovane sumnje da je apelant počinio produženo krivično djelo primanje dara i drugih oblika koristi i zloupotreba položaja i ovlaštenja koja mu Tužilaštvo stavlja na teret, te Ustavni sud u ovom dijelu ne nalazi bilo kakvu proizvoljnost. Imajući u vidu navode iz apelacije, odnosno da apelant, u suštini, osporava drugostepeno rješenje, Ustavni sud zapaža da je po pitanju osnovane sumnje Općinski sud, rješavajući po žalbi, u dvije rečenice naveo da je sud dao valjane razloge, kao i da osnovana sumnja proizlazi iz „mnoštva“ dokaza koji su decidirano navedeni i ocijenjeni, zbog čega su žalbe u ovom dijelu neosnovane. Navedeno je, prema mišljenju Ustavnog suda, sasvim dovoljno, pogotovo zato što apelant ni u apelaciji ne konkretizira da je bilo šta bitno, što dovodi u pitanje osnovanu sumnju, naveo, a da sud nije dao precizan odgovor o takvom navodu. Stoga je obrazloženje drugostepenog rješenja, koje podržava jasno i konkretno rješenje prvostepenog suda u okolnostima konkretnog slučaja, iako apelant smatra da je bila potrebna sveobuhvatna analiza i ocjena dokaza koji idu u prilog osnovanoj sumnji (bez daljih navoda o nekoj učinjenoj proizvoljnosti ili

neodlučivanja o ključnom pitanju) sasvim dovoljno, odnosno na jasan način je potvrđeno prvostepeno rješenje u svom zaključku. S obzirom na navedeno Ustavni sud smatra da su, u smislu standarda koji proizlaze iz prakse Evropskog suda koju Ustavni sud slijedi, u okolnostima konkretnog slučaja redovni sudovi na osnovu provedenih dokaza utvrdili činjenice i informacije koje mogu zadovoljiti objektivnog posmatrača da je apelant mogao počiniti produženo krivično djelo primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 380. stav 1. KZFBiH (vidi, *mutatis mutandis*, pored ostalih, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5842/10 od 20. aprila 2011. godine, tačka 64, dostupna na www.ustavnisud.ba), zbog čega apelantove tvrdnje u vezi sa zaključkom redovnih sudova o postojanju osnovane sumnje ne mogu biti prihvaćene kao osnovane.

36. Dalje, Ustavni sud zapaža da su u konkretnom slučaju redovni sudovi utvrdili da su, osim postojanja osnovane sumnje kao opće pretpostavke za određivanje mjere pritvora apelantu, ispunjeni i drugi kumulativni uvjeti, odnosno da u konkretnom slučaju postoje posebni pritvorski razlozi iz člana 146. stav 1. tač. b) i c) ZKP-a. Međutim, apelant smatra da ti razlozi za produženje pritvora u predmetnom slučaju nisu dovoljno konkretizirani odnosno obrazloženi, pa će Ustavni sud ispitati ove apelantove tvrdnje.

U odnosu na opasnost od utjecaja na svjedoke

37. Ustavni sud zapaža da apelant prigovara da u konkretnom slučaju ne postoji poseban pritvorski razlog iz člana 146. stav 1. tačka b) ZKP-a jer Općinski sud (drugostepeni) nije dao argumente iz kojih bi proizlazila koluzionarna opasnost da će, boravkom na slobodi, apelant ometati krivični postupak. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da je sudija za prethodni postupak Općinskog suda (što je potvrdilo i vijeće Općinskog suda), obrazlažući postojanje tog pritvorskog razloga, u vezi s činjenicama konkretnog slučaja naveo okolnosti koje ukazuju na postojanje ozbiljnog rizika da bi apelant, ukoliko bude na slobodi, mogao ometati istragu koja je u toku. Naime, Općinski sud je ukazao da postoji realna opasnost da bi apelant, ukoliko bi se našao na slobodi, u ovoj fazi postupka, kada je upoznat s činjenicom da se protiv njega vodi istraga, odnosno kada je upoznat s osnovama sumnje, s činjeničnim opisom krivičnih djela, te mu je poznato za koja lica je Tužilaštvo navelo da su mu davala novac, opravdano se može očekivati da bi on, puštanjem na slobodu, ometao istragu utjecajem na navedene svjedoke, pogotovo jer negira izvršenje krivičnih djela. Rješavajući po žalbi i ispitujući postojanje posebnih pritvorskih razloga Općinski sud je naveo da treba saslušati veći broj svjedoka, a s obzirom na to da se negira izvršenje počinjenja predmetnih krivičnih djela može se zaključiti da bi optuženi ometali postupak utjecajem na svjedoke.

38. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je prvostepeni sud dao jasno i konkretno obrazloženje pri donošenju prvostepenog rješenja u pogledu postojanja posebnog pritvorskog razloga iz člana 146. stav 1. tačka b) ZKP-a, te je bilo sasvim dovoljno Općinskom sudu da u rješenju po žalbi potvrdi takav zaključak ukazujući u čemu nalazi opasnost od utjecaja na istragu, pri čemu su, nasuprot apelantovim navodima, ocjenjujući okolnosti konkretnog slučaja, dali relevantni razlozi zašto je u ovoj fazi postupka neophodno određivanje pritvora apelantu. Navedeno obrazloženje, s obzirom na specifične činjenice konkretnog predmeta i razloge na kojima su redovni sudovi zasnovali svoje odlučnje, prema mišljenju Ustavnog suda, ne ostavlja utisak proizvoljnosti. Stoga, Ustavni sud smatra da su neosnovani apelantovi navodi da mu je proizvoljno određen pritvor iz pritvorskog razloga propisanog članom 146. stav 1. tačka b) ZKPBiH.

39. Imajući uvidu da je apelant ukazao da sud nije razmotrio mjere zabrane, Ustavni sud primjećuje (imajući u vidu apelacione navode) da zaista iz obrazloženja prvostepenog rješenja, kao i iz drugostepenog, u odnosu na apelanta proizlazi da redovni sud nije razmotrio mogućnost izricanja mjera zabrane umjesto mjere pritvora. Međutim, imajući u vidu da je pritvor najteža mjera koja se treba primjenjivati u situaciji kada ne postoje druge mjere osiguranja prisustva osumnjičenog, te da je sud obavezan da ispita mogućnosti izricanja mjera zabrane i dâ obrazloženje u vezi s navedenim, u konkretnom slučaju, imajući u vidu da je jasno navedeno šta opravdava određivanje mjere pritvora u odnosu na član 146. stav 1. tačka b) ZKP-a, ovaj propust nije takav da utječe na odluku u konkretnom slučaju jer razloge date za postojanje uvjeta iz člana 146. stav 1. tačka b) ZKP-a Ustavni sud nalazi dovoljnim, odnosno nalazi da nisu utvrđeni uvjeti za izricanje mjera zabrane u konkretnom slučaju.

U odnosu na opasnost od ponavljanja krivičnog djela

40. U odnosu na pritvorski osnov iz člana 146. stav 1. tačka c) ZKP-a, Ustavni sud primjećuje da je obrazloženje za ovaj posebni pritvorski razlog navedeno u jednoj rečenici u prvostepenom rješenju koja glasi: „S obzirom na činjenicu da se [apelant] sumnjiči za produženo krivično djelo primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 380. stav 1. KZFBiH jer je u inkriminiranom periodu u više navrata uzimao novac od lica navedenih u činjeničnom opisu djela za koje su sumnjiči, to navedena okolnost predstavlja osobitu okolnost koja opravdava bojazan od ponavljanja krivičnog djela, a kada se ima u vidu da se za predmetno krivično djelo može izreći kazna zatvora od tri godine i teža kazna, to je osnovan prijedlog za određivanje pritvora iz razloga propisanog članom 146. stav 1. tačka c) ZKP-a.“ Dakle, čini se da je jedina „naročita okolnost“ (ako se uzme da jeste ispunjen objektivni uvjet koji se traži - visina zapriječene kazne za krivično djelo za koje se apelant tereti) činjenica da se radi o „produženom krivičnom djelu primanje dara ili drugih oblika koristi“. Naime, u

prvostepenom rješenju nema ništa drugo što bi odredilo ili okarakterizirao „naročite okolnosti“ potrebne za određivanje pritvora u skladu s odredbom člana 146. stav 1. tačka c) ZKP-a. Naime, iako je utvrđivanje ovih „naročitih okolnosti“ u nadležnosti redovnih sudova, u obrazloženju prvostepenog rješenja nije navedeno da postoje bilo kakvi konkretni dokazi ili okolnosti koji upućuju na zaključak da bi apelant, puštanjem na slobodu, ponovio krivična djela, već je ova mogućnost jedino i samo dovedena u vezu s činjenicom da se tereti za produženo krivično djelo primanje dara ili drugih oblika koristi. Slijedom navedenog, Ustavni sud smatra da navedena okolnost ne može opravdati očigledan in abstracto zaključak iz prvostepenog rješenja da postoji osnovana bojazan da bi apelant, puštanjem na slobodu, mogao ponoviti krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna. Dakle, u obrazloženju prvostepenog suda opravdana bojazan da će apelant ponoviti krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna u slučaju da bude pušten na slobodu ničim nije konkretizirana, dakle izostali su ozbiljni razlozi koji upućuju na postojanje javnog interesa koji, nezavisno od pretpostavke nevinosti, pretežu nad apelantovim pravom na slobodu. Osim toga, prema stavu Ustavnog suda, osnovana bojazan da će biti ponovljeno krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora od tri godine ili teža kazna, u smislu člana 146. stav 1. tačka c) ZKP-a, mora biti potkrijepljena naročitim i konkretnim, a ne paušalnim navodom koji se jedino zasniva na činjenici da se apelant sumnjiči za produženo krivično djelo primanje dara i drugih oblika koristi.

41. Nadalje, imajući u vidu apelantove navode, Ustavni sud primjećuje da je drugostepeni sud u jednoj rečenici, rješavajući po žalbi, obuhvatio ispunjenost uvjeta iz člana 146. stav 1. tač. i b) i c) ZKP-a, te dok se u odnosu na tačku b) i izjasnio (kako je već u prethodnim tačkama ove odluke utvrđeno) u odnosu na tačku c) člana 146. stav 1. apsolutno ništa nije navedeno. Stoga se ne može reći da je ispunjen i potreban uvjet ispitivanja „zakovitosti“ pritvora po osnovu člana 146. stav 1. tačka c) ZKP-a jer postoji propust u drugostepenom rješenju da se na bilo koji način referira, odnosno izjasni na jasne apelantove navode o nepostojanju ovog pritvorskog osnova, pogotovo kada se ima u vidu već utvrđena manjkavost prvostepenog rješenja po pitanju ispunjenosti uvjeta iz člana 146. stav 1. tačka c) ZKP-a u odnosu na apelanta.

42. S obzirom na sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i stav 3. Evropske konvencije u odnosu na postojanje posebnog pritvorskog osnova iz člana 146. stav 1. tačka c) ZKP-a.

43. Iako je utvrdio povredu navedenog prava na ličnu slobodu i sigurnost na koje apelant ukazuje, Ustavni sud primjećuje da je rješenjem Općinskog suda od 14. jula 2017. godine (koje je potvrđeno rješenjem od 18. jula 2017. godine) pritvor apelantu bio određen u trajanju najduže mjesec dana, a

ima se računati od 12. jula 2017. godine, to znači da je po navedenom rješenju pritvor istekao (apelant nije dostavio nove informacije u tom pogledu, niti su u odgovoru na apelaciju sud i Tužilaštvo iznijeli nove činjenice u ovom dijelu). Ustavni sud podsjeća da je u svojoj dosadašnjoj praksi usvojio stav, s obzirom na temporalni karakter rješenja o određivanju, odnosno produžavanju mjere pritvora, da u situaciji kada utvrdi da je lišavanje slobode apelanta po osporenoj odluci redovnog suda rezultiralo povredom prava na slobodu i sigurnost ličnosti, ali da je u trenutku donošenja odluke Ustavnog suda lišavanje slobode po osporenim odlukama isteklo, dovoljno da utvrdi povredu ustavnog prava i ukaže na učinjene propuste u postupku određivanja mjere pritvora (vidi, pored ostalih, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 4531/15* od 8. decembra 2015. godine, tač. 68. i 69. s referencama na relevantnu praksu Ustavnog suda, dostupna na www.ustavisud.ba). Ustavni sud, također, zaključuje da je navedena odluka dovoljna satisfakcija apelantu za utvrđenu povredu.

VIII. Zaključak

44. Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i stav 3. Evropske konvencije u dijelu postojanja posebnog pritvorskog razloga iz člana 146. stav 1. tačka c) ZKP-a jer je u prvostepenom rješenju izostao konkretan razlog o postojanju stvarne i razumne opasnosti od ponavljanja krivičnog djela, dok je drugostepenim rješenjem potvrđeno da postoje okolnosti iz člana 146. stav 1. tačka c) ZKP-a bez bilo kakvog daljeg pojašnjenja, zbog čega navedeni razlozi, odnosno njihovo nepostojanje, ne mogu opravdati apelantovo držanje u pritvoru po ovom osnovu.

45. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1. tačka c) i 3. Evropske konvencije kada je sud, odlučujući o žalbi, kratko utvrdio da je pravilan zaključak prvostepenog suda o postojanju osnovane sumnje, te kada je sud, odlučujući o tome da li postoji poseban pritvorski razlog iz člana 146. stav 1. tačka b) ZKP-a, dao konkretno obrazloženje o postojanju stvarne i razumne opasnosti od utjecaja na svjedoke.

46. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka l) i člana 59. st. (1), (2) i (3), Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

47. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati apelantov zahtjev za donošenje privremene mjere.

48. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Ceman